

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
יום ה – י"ד סיון תשע"ז
פרשת בהעלותך

כותרת

מי יתן....

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת בהעלותך

מי יתן...

בשנת 2016, במאבק על האליפות של קליבלנד קבלירס, סטודנט יהודי מקליבלנד שלמד באוניברסיטה העברית בירושלים, העלה תמונה בפייסבוק שלו כיצד הוא מניח תפילין בכותל המערבי. כשהיה בקליבלנד, הוזמן פעם לארוחת שבת בביתו של השליח בקמפוס, אך ברח בעיצומה; זה היה יותר מידי בשבילו. שירי שבת, הקידוש, יותר מידי יהודי. אך כשהיה מודאג ולחוץ אם הקבוצה שלו תנצח, הוא הלך לכותל להניח תפילין ולהתפלל להצלחת הקבוצה, וכתב . הכותל לעולם לא מאכזב. The Kotel Never Fails בעמוד הפייסבוק שלו :

בעברית, כאשר רוצים לבטא תקווה למשהו כמעט בלתי מושג, המילה היא 'הלוואי'. מקור המילה מהתלמוד: "הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו" (ירושלמי חגיגה פ, א, ה-ו) אבל איזו מילה בלשון הקודש מבטאת תקווה? "מי יתן", והיא מופיעה שלוש פעמים בחמישה חומשי תורה, פעם אחת בפרשתנו, ואפילו יש שיר ישראלי מפורסם עם המילים האלו.

מי יתן...

בפעם הראשונה עם ישראל אומר: "מי יתן", בפעם השנייה אמר זאת משה רבנו, ובשלישית – הקב"ה בעצמו. הפעם הראשונה היא בפרשת בשלח, חודש אחרי יציאת עם ישראל ממצרים. במשך חודש שלם הם ניזונו מהמצות שאפו בזריזות לפני יציאתם ממצרים, אך בסופו של דבר הן נגמרו ונשארו בלי אוכל. התורה מספרת: "וילונו כל עדת בני ישראל... ויאמרו... מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשובע כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב". רש"י מתרגם את ה"מי יתן" – "הלוואי והיינו מתים" (בשלח טז, ג). עם ישראל התלונן ואמר: מוטב למות במצרים שבעים מלמות במדבר רעבים. כאילו שבמצרים הם היו שבעים... זהו ה"מי יתן" הראשון בתורה.

מי יתן כל עם ה' נביאים

הפעם השנייה – בפרשתנו. שוב בקשר לתלונות של עם ישראל. הפעם הם לא התלוננו על לחם, אלא רצו בשר, "מי יאכלנו בשר". והתורה ממשיכה: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם". הפעם זה הוחלף מ"סיר הבשר" ל"דגים", וגם על-כך רש"י שואל: "אם תבן לא היו נותנים להם חינם דגים היו נותנים להם חינם" (בהעלותך יא, ה). אבל להתלונן אפשר... ואז משה רבינו פנה לקב"ה ואמר: "לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד הוא ממני". אני לא יכול יותר. אין לי את הכוח למלאות את כל הצרכים והרצונות של העם הזה לבדי. ואכן, הקב"ה קיבל את דבריו ואמר לו: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל... ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו איתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך". משה טען שהוא לא מסוגל להנהיג את העם לבדו, אז הקב"ה אמר לו: בסדר, נצרך לך שבעים מנהיגים שיעזרו לך להנהיג את העם.

שנים מתוך אותם שבעים שנחרו נשארנו במחנה, קראו להם אלדד ומידד. הם לא רצו להפוך למנהיגים: "אמרו אין אני כדאין לגדולה זו" (רש"י). אבל אז "ותנח עליהם הרוח... ויתנבאו במחנה". בעל כורחם שרתה עליהם רוח הנבואה, והם "שהיו מתנבאים משה מת ויהושע Braking news התנבאו דברים שעם ישראל לא שמע עליהם עד אז, מה שנקרא מכניס את ישראל".

עד אז כל עם ישראל היה בטוח שאותו משה שהוציא אותם ממצרים יכניס אותם לארץ, והנה לפתע הם מתנבאים שמושה ימות במדבר ויהושע יהיה זה שיכניס אותם לארץ. כשיהושע שמע את הדברים הוא מאוד לא אהב אותם. כחסידי אמיתי הוא רצה שהרבי שלו יחיה ויכניס את כולם לארץ. ואלו באים ומתנבאים על מותו של משה! נכון שזו הייתה נבואה של הקב"ה, אבל התלמוד אומר שכל זמן שהנביא לא מוציא בפיו את הנבואה זה עוד יכול להשתנות. מה שאין כן כשהוא מוציא את הדברים בפיו אז זה כבר הופך למציאות בעולם הזה, ואז כבר קשה יותר לשנות זאת.

יהושע פנה למשה ואמר לו: "אדוני משה כלום", תכניס אותם לכלא! איך זה שהם אומרים דברים כאלו?! אבל משה רבינו, אדון כל הנביאים, ענה לו תשובה נפלאה: "ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם". משה אמר לו, אתה מקנא לכבודי על כך שהם מתנבאים? אדרבא! הלוואי שכל עם ה' יהיו נביאים. זוהי הפעם השנייה שנאמר בתורה "מי יתן", והפעם ע"י משה רבינו.

מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי

הפעם השלישית שאנו מוצאים "מי יתן" היא בחומש דברים. כשמושה חוזר ומספר בפרשת ואתחנן על מתן תורה, ועל אותו אירוע מכונן שהוא יסוד הקיום של עם ישראל, הוא מספר: "אנכי עומד בין ה' וביניכם... בעת ההיא להגיד לכם את דבר ה' כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר" (ואתחנן ד, ה).

ואז, "וייהי כשמעכם הקול... ותאמרו למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו... קרב אתה ושמע ואת תדבר אלינו... ושמענו ועשינו". עם ישראל פחד לשמוע שוב את קולו של הקב"ה. הם פנו למשה שהוא יהיה הממוצע בין הקב"ה ובין עם ישראל.

משה לא אהב את הגישה הזאת. הוא קיווה שבני ישראל ירצו לשמוע את התורה דווקא מהקב"ה עצמו, ולא יתחבאו מאחורי גבו של משה רבינו. וכמו שרש"י אומר: "וכי לא הי' יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמוד ממני" (ה, כב). אבל הקב"ה דווקא קיבל את הגישה של עם ישראל. הוא אמר למשה: "שמעתי את קול דברי העם... היטיבו אשר דברו". ואז הקב"ה ממשיך: "מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור את כל מצוותי כל הימים". הקב"ה אמר: הלוואי שהיראה הזאת שיש להם ממני תמשיך ותשרה בקרבם כל הימים.

. תיזהר ממה שאתה מתפלל... כי לפעמים התקוות Be careful what you wish for ישנו ביטוי באנגלית מתממשות. נכון, הדור הזה לא מת במצרים אלא במדבר, אך לארץ ישראל הם לא נכנסו. בפעם השנייה, כשמושה רבנו אמר "מי יתן כל עם ה' נביאים", מסופר בתלמוד על הלל הזקן, שכאשר היה פעם ספק הלכתי בקשר לקרבן פסח, הוא אמר: תסתכלו מה העם יעשה וכך תדעו מהו הדבר הנכון לעשות. הוא אמר, "אם אין נביאים בני נביאים הם" (פסחים

סו, א). דהיינו כשכל עם ישראל עושה משהו זה כעין נבואה קטנה שמופיעה בהם, טלפתיה רוחנית, שהם מרגישים מה הקב"ה רוצה מהם, ובאופן טבעי הם עושים את זה. נמצא שה"מי יתן" של משה רבינו התקיים לפחות בחלקו. גם ה"מי יתן" שהקב"ה אמר בחומש דברים, "מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה אותי... כל הימים" התקיים, אם לא בשלימות, לפחות בחלקו, וכמו שהרבי היה תמיד חוזר ומשנן את דברי הרמב"ם הידועים שבאמת רצונו האמיתי של יהודי זה להיות קשור לקב"ה ורוצה לקיים את המצוות, אלא יצרו הוא שאנסו. ולכן התפקיד שלנו זה לגלות בכל יהודי את "נקודת היהדות", ה"מי יתן" של הקב"ה, שאכן כל אחד עמוק בתוך הלב רוצה להיות קשור לקב"ה.